

Ареф'єва О.В., д.е.н., проф., Пілецька С.Т., д.е.н., доц.

Національний авіаційний університет, м. Київ

СТРАТЕГІЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ

Анотація. Метою статті є розробка стратегічно орієнтованої системи управління інноваційним розвитком підприємства, включаючи комплекс заходів по розробці, впровадженню, освоєнню, виробництву, комерціалізації та аналізу ефективності інноваційних рішень в умовах розгортання кризових процесів.

Ключові слова: стратегія; антикризове управління; інноваційний розвиток; зовнішнє середовище; стратегія інноваційного розвитку.

Арефьева Е.В., д.э.н., проф., Пилецкая С.Т., д.э.н., доц.

Национальный авиационный университет, г. Киев

СТРАТЕГІЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТЕ АНТИКРИЗИСНОГО УПРАВЛІННЯ

Аннотация. Целью статьи является разработка стратегически ориентированной системы управления инновационным развитием предприятия, включая комплекс мероприятий по разработке, внедрению, освоению производства, коммерциализации и анализу эффективности инновационных решений в условиях развертывания кризисных процессов.

Ключевые слова: стратегия; антикризисное управление; инновационное развитие; внешняя среда; стратегия инновационного развития.

Arefieva O., Piletska S.

National Aviation University, Kyiv

STRATEGY OF INNOVATIVE DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF ANTI-CRISIS MANAGEMENT

Abstract. The purpose of the article is to develop a strategically oriented system for managing the innovative development of the enterprise, including a set of measures for the development, implementation, development, production, commercialization and analysis of the effectiveness of innovative solutions in the conditions of crisis process deployment.

Keywords: strategy; crisis management; innovative development; external environment; strategy of innovative development.

Постановка проблеми. Будь-яка соціально-економічна система досягає успіху своєї діяльності, якщо вона знаходиться в стані неухильного розвитку. Нестабільність економічної ситуації в економіці характеризується загальним спадом виробництва і конкурентоспроможності продукції, зниженням зацікавленості більшості товаровиробників у проведенні інноваційних заходів, а також практично повною відсутністю у державних структур цілісної інноваційної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В світовій економічній літературі накопичено вагомий і багатоплановий досвід розробки підходів щодо вдосконалення методології управління інноваційними проектами та інноваційними процесами на підприємствах різних форм власності. Проблема управління інноваційними процесами в умовах розгортання кризових процесів освітлена в працях багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених, зокрема С.Г. Зінченко [2], М. С. Комов [3], О.В. Никулина [4], Т.Ю. Коритько [5], Л.І. Федулова [6], Л.М. Шульгіна, В.В. Юхименко [10] та ін.

Однак досвід організації інноваційної діяльності промислових підприємств вказує на необхідність розробки комплексної методології щодо вдосконалення

управління процесами з урахуванням новітніх досягнень системного аналізу та управлінської науки.

Метою дослідження є розробка стратегічно орієнтованої системи управління інноваційним розвитком підприємства, включаючи комплекс заходів по розробці, впровадженню, освоєнню, виробництву, комерціалізації та аналізу ефективності інноваційних рішень в умовах негативного впливу зовнішнього середовища функціонування підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підприємства стикаються з необхідністю підвищення ефективності виробництва та конкурентоспроможності продукції шляхом впровадження досягнень науково-технічного прогресу, реалізації ефективних форм господарювання і управління виробництвом. Впровадження інноваційних технологій є необхідним чинником розвитку ефективної діяльності підприємств, оскільки реалізовані інноваційні рішення стають конкурентною перевагою, без застосування яких неможливо створити конкурентоспроможну продукцію. В умовах активізації інноваційної діяльності підприємств необхідно здійснювати вибір найбільш ефективних інструментів управління інноваційною діяльністю, які дозволили б підвищити конкурентоспроможність, оперативно визначити внутрішні можливості інноваційної діяльності, виявляти приховані резерви розвитку з метою підвищення ефективності комерційної діяльності. Тому інноваційна діяльність промислових підприємств вимагає якісно нового підходу, який передбачає не лише поодинокі акти впровадження будь-якого нововведення, а й побудова стратегічно орієнтованої системи заходів по розробці, впровадженню, освоєнню, виробництву, комерціалізації та аналізу ефективності інновацій.

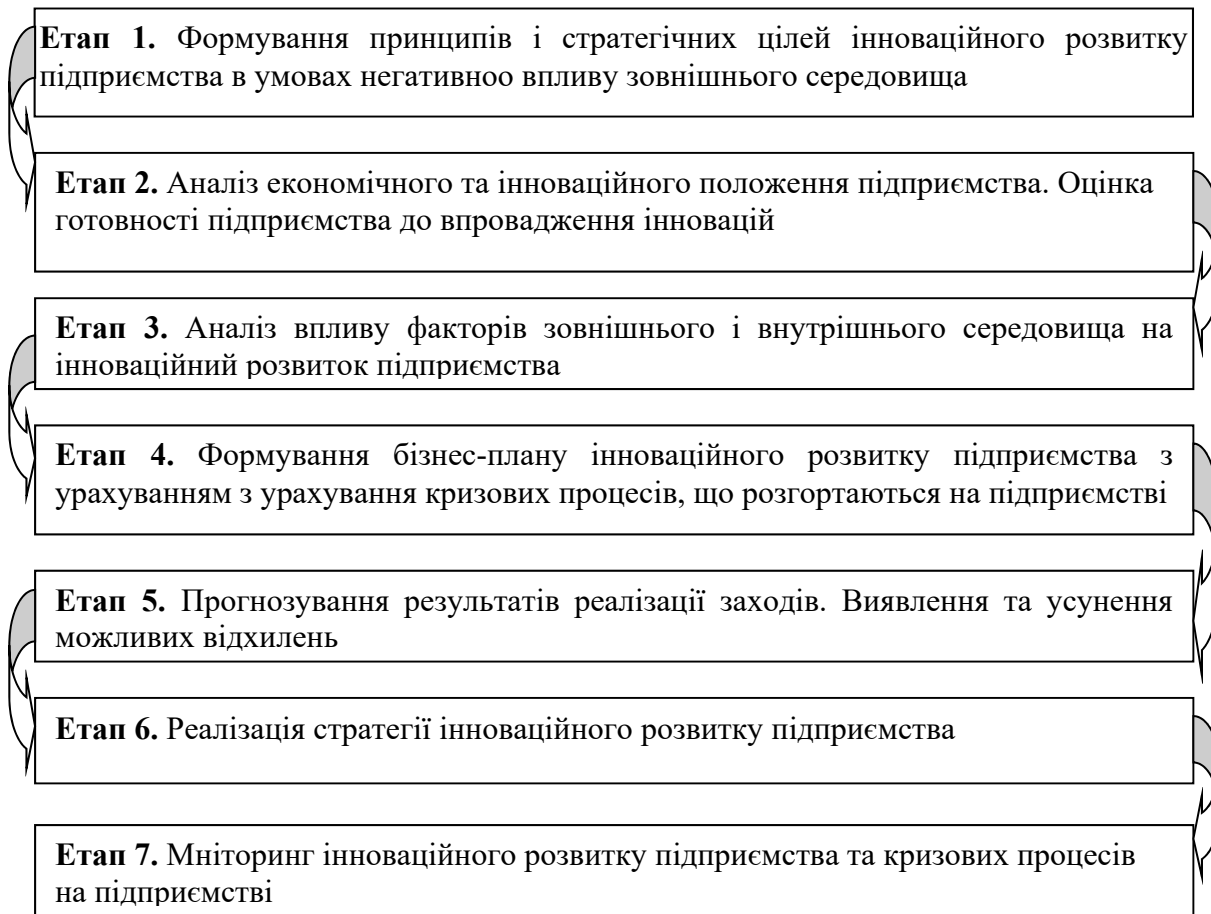
Якщо розглядати діяльність підприємства як сукупність бізнес-процесів (виробничих, обслуговуючих, управлінських, збутових), то рівень його розвитку буде визначатися прогресивністю технологій їх реалізації. Впровадження прогресивних інноваційних технологій є основою інноваційного розвитку підприємства. На промислових підприємствах вплив інноваційного фактора на економічне зростання проявляється в посиленні інтенсивних факторів розвитку виробництва, які сприяють широкому впровадженню науково-технічного прогресу у всіх сферах економічної діяльності.

Інноваційна діяльність – це стратегічний напрямок діяльності підприємства, яке пов'язане з генерацією ідей, проведенням наукових досліджень, розробкою і освоєнням нової продукції, виробництвом і комерціалізацією товарів, що мають інноваційну складову [3].

Стратегію інноваційного розвитку підприємства можна визначити як систему управлінських, організаційних та інноваційних рішень, спрямованих на реалізацію поставлених перед ним завдань в умовах негативного впливу зовнішнього середовища функціонування підприємства. Розробка стратегії інноваційного розвитку в умовах плинного зовнішнього середовища складається з етапів, що представлені на рис. 1.

Першим етапом розробки стратегії є формування принципів і стратегічних цілей інноваційного розвитку підприємства. На цьому етапі приймається рішення з таких питань: технологічний вибір; втілення технології; джерела інновацій; час виходу інноваційної продукції; обсяг інвестицій в технології; глибини теоретичної обробки.

На другому етапі здійснюється аналіз економічного та інноваційного стану підприємства. Важливою складовою цього етапу є вибір критеріїв ефективності роботи та готовності підприємства до нововведень. Також на цьому етапі доцільно провести аналіз інноваційного потенціалу підприємства.

Рис. 1. Етапи розробки стратегії інноваційного розвитку підприємства

Важливим етапом стратегічного аналізу є SWOT-аналіз, основною метою якого є оцінка сильних і слабких сторін підприємства і оцінка впливу виявлених факторів на стратегічний розвиток підприємства.

На третьому етапі визначаються межі руйнівного впливу факторів внутрішнього і зовнішнього середовища на інноваційний розвиток підприємства, які зачіпають економічні інтереси і пріоритети як підприємства в цілому, так і його складових по окремих виробництвах.

Четвертий етап розробки стратегії інноваційного розвитку передбачає аналіз альтернатив і створення системи тактичних планів, що дозволяють ефективно реагувати на технологічні можливості і загрози, а також забезпечити синергетичний взаємозв'язок і взаємодоповнення інноваційної стратегії з іншими функціональними елементами.

П'ятим етапом розробки стратегії є прогноз результатів виконання заходів. Зміст цього етапу полягає в розрахунку економічних і фінансових показателів (рівнів рентабельності, ефективності тощо) діяльності компанії з урахуванням проведення планованих заходів.

Завершальний етап – це реалізація стратегії інноваційного розвитку підприємства. В ході реалізації стратегії відбувається процес подальшого саморозвитку сконструйованої моделі, метою якого є максимальне зближення розробленої стратегії, а також її реального прототипу. Крім цього, слід постійно оцінювати досягнення від впровадження в порівнянні з задумом, при необхідності коригувати підхід на основі зроблених висновків і завершувати всі заплановані етапи. Саме ці завдання і вирішуються в рамках моніторингу, покликаних здійснювати безперервне

систематичне спостереження за станом процесів з метою оцінки, контролю і прогнозу результатів інноваційного розвитку підприємства, включаючи проведення опитувань співробітників, перевірок дотримання графіка впровадження; визначення економії; контроль виконання поставлених завдань; оцінку задоволення покупців, постачальників, фінансових установ, потенційних інвесторів.

Виконання цих етапів створить сприятливі умови для активізації процесів створення та вдосконалення нових продуктів і засобів їх виробництва, дозволить підприємству увійти в стадію стійкого якісного зростання і швидше адаптуватися до змін ринкового середовища.

Висновки. Таким чином, в сучасних умовах розвитку промислових підприємств визначальним фактором сталого економічного зростання підприємств галузі є їх безперервне інноваційний розвиток, що передбачає реалізацію цілеспрямованих і взаємозалежних етапів втілення інноваційних рішень в виробничу, організаційну та збутову систему компанії. Вибір стратегії інноваційного розвитку залежить від досвіду інноваційної діяльності підприємства, професіоналізму менеджерів, відповідальних за прийняття рішень щодо інноваційного розвитку, споживачів і можливостей практичної реалізації інноваційних проектів. Тому для реалізації цілей інноваційної стратегії необхідний спеціалізований апарат управління, здатний інтегрувати і координувати діяльність функціональних і виробничих підрозділів харчового підприємства. Необхідно безперервно здійснювати моніторинг і діагностику ступеня відповідності ресурсного та інтелектуального потенціалів підприємства відповідно до постійно мінливими потребами ринку.

Список використаної літератури

1. Ареф'єва О. В. Антикризисное фінансове управління підприємством: монографія / О. В. Ареф'єва, Ю. В. Прохорова. – Л.: Укр. акад. друкарства, 2011. – 249 с.
2. Зінченко С. Г. Стратегічне забезпечення інноваційного розвитку промислових підприємств / С. Г. Зінченко // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 6, Т. 3. – С. 245–248.
3. Комов М. С. Роль инноваций в антикризисном управлении [Электронный ресурс] / М. С. Комов // Молодой ученый. – 2016. – № 19 (123). – С. 458–459. – Режим доступа: <https://moluch.ru/archive/123/33978>.
4. Никулина О. В. Системный подход к управлению инновационным развитием промышленных предприятий [Электронный ресурс] / О. В. Никулина // Современные технологии управления. – 2012. – № 5 (17). – Режим доступа: <http://sovman.ru>.
5. Пілецька С. Т. Методика комплексної оцінки антикризового потенціалу підприємства / С. Т. Пілецька, Т. Ю. Коритько // Економіка промисловості. – 2018. – № 3 (83). – С. 76–92.
6. Федулова Л. І. Концептуальні засади управління інноваційним розвитком підприємства / Л. І. Федулова // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2014. – № 2. – С. 122–133.
7. Шульгіна Л. М. Сучасні концепції стратегічного управління інноваційним розвитком підприємства / Л. М. Шульгіна, В. В. Юхименко // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – № 3, Т. 2. – С. 79–84.